

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 391-1923)

Originalt emne

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen/Belysningsvæsen i Almindelighed

Foreninger

Foreninger/Handelsforeninger

Regnskabsvæsen

Regnskabsvæsen/Refusion og Repartition

*Regnskabsvæsen/Regnskab over Kommunens Indtægter og Udgifter,
Kapitalstatus*

Skole- og Undervisningsvæsen

Skole- og Undervisningsvæsen/Handelsskoler

Skole- og Undervisningsvæsen/Udleje og Udlaan af Skolelokaler

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 30. august 1923](#)
- 2) [Byrådsmødet den 6. september 1923](#)
- 3) [Byrådsmødet den 13. september 1923](#)
- 4) [Byrådsmødet den 20. september 1923](#)
- 5) [Byrådsmødet den 20. september 1923](#)
- 6) [Byrådsmødet den 11. oktober 1923](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 30. august 1923 - side 3

[Til første side](#)

(J. Nr. 391-1923)

Andragender fra Aarhus

Handelsforening, Handelsforeningen af 1887 og Handelsskolebestyrer N. P. Nielsen om Lokaler i Borgerskolerne til Handelsskoleundervisning.

Skoleudvalgets Flertal (Jakob Jensen og Moustén) udtaler følgende: Forinden der gives Tilladelse til at afholde Aftenskole for Handelslærlinge

i Skolerne Frederiksalles og Paradisgades, maa der med Aftenskolernes Ihænde-havere være truffet en Ordning, saaledes at Aftenskolerne ledes af en Bestyrer ved et Udvalg bestaaende af 5 Medlemmer,

2valgte af Byraadet og 3 af den Institution, der er Indehaver af Skolen. Kan Udvalget ikke enes om Valget af en Bestyrer, forbeholder Byraadet sig at udpege denne.

Skoleudvalgets Mindretal (Frk. M. Thomsen) ønsker at forbeholde sig sin Stilling til denne Sag.

Formanden forelagde Sagen. Handelsskolerne var efterhaanden vokset til at blive meget store Skoler, og det var betydelige Udgifter, som Kommunen havde dertil, idet de disponerede over 11 - 12 Lokaler og fik gratis Lys og Varme. Skoleudvalgets Flertal havde derfor fundet det naturligt, at Byraadet bør have nogen Indflydelse paa Skolernes Ledelse, specielt Undervisningen. Handelsskolerne gav vel nok den Undervisning, som krævedes i de almindelige Fag, men til en moderne Undervisning for unge Mennesker hørte ogsaa Foredrag over forskellige Emner, og saadanne var ogsaa blevet afholdt tidligere, men sidste Aar lod Skolernes Ledelse dem mærkværdigvis bortfalde. De unge Handelsfolk var heller ikke tjent med, at Ledelsen af Skolerne overlodes fuldstændig til Folk, som ikke havde videre Kendskab til Skolevæsenet, og derfor burde Byraadet ogsaa være medbestemmende om, hvem der skulde være Skolernes Bestyrer. Den ene af Skolerne averterede med, at 3 af Byens Købmænd skulde lede Skolen. Vedkommendes Kvalifikationer som Købmænd var sikkert meget gode, men de kunde næppe siges at være kvalificerede til at lede en Skole. Handelsforeningerne ydede ikke noget særlig stort Tilskud i Forhold til, hvad Kommune og Stat yder. Ogsaa af en anden Grund burde Byraadet have noget Indseende med Skolerne, idet der i Fjor forefaldt et Tilfælde ved

Skolen i Frederiksballe, hvor en Elev nægtede at overholde Skolens Orden og derfor blev bortvist; men Købmændene i Skoleraadet tog Parti for ham. Af disse Grunde var det berettiget af det offentlige at kræve den Indflydelse, som Skoleudvalgets Flertal havde foreslaaet. Hvis Byraadet kunde slutte sig hertil, vilde der blive foreslaaet at nedsætte et Udvalg til Forhandling med de respektive Ejere af Skolerne om Forslagets Realisation.

J. Chr. Møller antog, at det foreliggende Forslag fra Skoleudvalgets Flertal til Dels var foranlediget ved den Strid, der var opstaaet mellem Handelsforeningen af 1887 og Skolebestyrer N. P. Nielsen. Hvad Skolen i Paradisgade angik, havde Aarhus Handelsforening Ansvaret for Skolens Drift; den lønnede Bestyrer og Lærere og bar det eventuelle Underskud. For Tiden fik Skolen et Statstilskud paa 4800 Kr. og stod derfor under Handelsministeriets Tilsyn i Henhold til Lov om Handelsskoler, og Byraadet kunde i Henhold til denne Lov ikke have noget som helst med Undervisningen at gøre, idet denne Sag helt var underlagt Handelsministeriet som udøvede Tilsyn igennem en af dette valgt Direktør. Desuden var der Inspektører og Konsulenter foruden et Skoleraad paa 9 Medlemmer, der ifølge Loven skulde vælges paa en ganske bestemt Maade. Hvorvidt Skolerne havde opfyldt de Krav, der maa stilles til Undervisningen, skulde Taleren ikke udtale sig om, det maatte være de Tilsynshavendes Sag at kontrollere dette. Endelig havde der ikke fra nogen Side været klaget over Skolen i Paradisgade, og der forelaa for denne Skoles Vedkommende intet andet end Spørgsmaalet om, hvorvidt Byraadet som hidtil vilde yde Skolen Lokaler, Lys og Varme, og Taleren vilde meget anbefale, at man bevilger dette som hidtil. Angaaende Skolen i Frederiksballe var der jo opstaaet en Strid om, hvem der ejede Skolen, og Taleren skulde ikke forsøge paa at afgøre dette Spørgsmaal. Der forelaa Ansøgning fra begge Parter, men forinden Striden blev bilagt, kunde man næppe bevilge Lokaler til Skolen. Byraadet skulde imidlertid ikke afgøre denne Strid; det maatte blive Skoleraadet, eventuelt Handelsministeren, men Taleren kunde tænke sig, at Byraadet for denne Skoles Vedkommende nedsætter et Mæglingssudvalg, som forsøger at faa Parterne forligte, saa at Skolen kan fortsætte som hidtil.

Formanden bekræftede, at der ikke var oplyst noget om, hvem der var Ejere af Skolen i Frederiksballe, og Udvalgets Flertal havde heller ikke i mindste Maade taget Stilling til dette Spørgsmaal. Selvfølgelig kunde man paa Forhaand vente, at der i denne Sag vilde komme Indsigelse fra Højregruppens Side; hver Gang Socialdemokratiet forsøgte at faa Indflydelse paa et eller andet Forhold, mødte man den samme Modstand fra den Side. Det var ogsaa Tilfældet, da man forsøgte at faa Indflydelse paa Ledelsen af Teknisk Skole, men til Trods

for Modstand fra mange Sider naaede man alligevel til at faa en nogenlunde retfærdig Repræsentation der, skønt der forelaa en lignende Lov for de tekniske Skoler som for Handelsskolerne. Der var derfor ingen Tvivl om, at man kunde opnaa det samme her, og hvorledes Handelsministeren vilde stille sig til Kravet, kunde Hr. Møller jo slet ikke vide noget om. Fabrikant Møller oplyste tillige, at Skolen i Paradisgade ledes paa en hel anden Maade end Skolen i Frederikealle, men saa meget mere Grund var der til at nedsætte et Forhandlingsudvalg for at faa begge Skoler ind i samme Gænge. Taleren vilde derfor anbefale at vedtage Flertallets Forslag J. Chr. Møller svarede hertil, at der ikke var nogen Højregruppe i Byraadet, men det betød jo i Realiteten ikke saa meget Taleren gjorde opmærksom paa, at der gjaldt en hel anden Valgmaade for Bestyrelsen for Teknisk Skole end for Handelsskolerne, og saa længe den nuværende Lov gjaldt for Handelsskolerne, kunde denne Valgmaade ikke forandres, heller ikke af Handelsministeren; derfor var det ganske overflødigt og ulovligt at nedsætte et Udvalg til at forhandle derom. Taleren havde ikke sagt, at Skolen i Paradisgade styredes paa en anden Maade end Skolen i Frederiksalldé, men her var der for Øjeblikket Strid om Skolen, medens Stillingen i Aarhus Handelsforenings Skole var fuldstændig som i de tidligere Aar, og man kunde derfor ikke godt nægte denne Skole Lokaler som sædvanligt. Tilmed gav Handelsforeningen et stort Tilskud til Skolen og garanterede for eventuelt Underskud. Angaaende de tre Købmænd, som Borgmesteren omtalte, saa var der næppe sket andet, end at de havde averteret om Indmeldelse til Skolen, for ingen kunde ansætte sig selv som Skolebestyrer, idet en saadan skulde anerkendes af Handelsministeren.

A. Sneum pegede paa, at Fabrikant Møller søgte at drage Skel mellem Handelsskolerne og de tekniske Skoler, men det var ganske uberettiget. Loven om de tekniske Skoler blev vedtaget i 1915-

16, og der fandtes Bestemmelser om Skoleraad, Direktør, Inspektør o. s. v., men man havde alligevel faaet Indflydelse paa Skolens Ledelse og Undervisning. I 1920 vedtoges Loven om Handelsskolerne; den var i alt væsentlig en Kopi af den anden, og begge Skoleformer sorterede under Handelsministeren, saa der kunde næppe være Tvivl om, at baade Byraadet og eventuelt andre Organisationer lige saa godt kunde faa Indflydelse paa Handelsskolerne som paa de tekniske Skoler. Hvad selve Sagen angik, var det beklageligt, at der var kommen en saadan Strid indenfor den ene Skole, og Taleren vilde udtale Ønsket om, at der kunde komme et Forlig i Stand mellem Parterne, saa Skolen

kunde fortsætte i samme Gænge som hidtil, for det var sikkert det bedste.

M. Brammer saa i Borgmesterens Udtalelser et Forsøg paa at bringe Sagen i Lave igen, og det maatte kaldes mest hensynsfuldt at gøre det paa den Maade, at de forskellige Skoler blev stillet ens; den ene vilde let faa noget odiøst Præg over sig, hvis man vilde kræve Indflydelse paa og Kontrol med den, men ikke rørte ved den anden. Det maatte ogsaa siges at være et ganske rimeligt Krav, at Byraadet faar Indflydelse paa Skolernes Ledelse og Undervisning, naar Kommunen gav et saa stort Tilskud til Skolerne, og naar der faktisk havde fundet Uregelmæssigheder Sted, maatte det ogsaa af den Grund være ønskeligt, at Kommunen faar Haand i Hanke med Skolerne; det var i hvert Fald urigtigt, hvis der kunde foregaa grove Brud paa Diciplinen, uden at Bestyrelsen skrider ind derimod, saa mistede man Troen paa, at denne Bestyrelse var den rette til at lede Skolen. Taleren kunde derfor slutte sig til Flertallets Forslag, som stillede Skolerne ens.

J. Chr. Møller erindrede ikke Ordlyden af Loven om de tekniske Skoler, men Valgmaaden til disse Skolers Bestyrelse var i hvert Fald en ganske anden end ved Handelsskolerne. Den Indflydelse, Byraadet havde faaet over de tekniske Skoler, var opnaaet igennem Forhandling med Ministeriet, og skulde man naa noget i den Retning m. H. t. Handelsskolerne, maatte det ske ad samme Vej; at nedsætte et Udvalg til at ordne det sammen med Handelsforeningerne var ganske ørkesløst. Hvis man nedsatte et Udvalg for begge Skoler, fordi der var sket Uregelmæssigheder ved den ene, vilde det være "for Smed at rette Bager" og en Uretfærdighed mod Skolen i Paradisgade, som der aldrig hverken offentligt eller privat havde været klaget over. Kunde Byraadet ikke gaa med til at bevilge Andragendet fra Aarhus Handelsforening, vilde Taleren anmode om at faa hele Sagen udsat.

H. P. Christensen udtalte, at det gik her som alle andre Steder, naar man rørte ved gamle Traditioner, saa skulde det gives Udseende af, at der var noget særlig galt paa Færde; men der skete næppe noget som helst ved, at Byraadet faar Indflydelse paa Forholdet. Selvfølgelig vilde den store Handelsforening have Lov til selv at raade og bestemme det hele, men naar Byraadet skulde yde Tilskud, var det rimeligt, at det blev medbestemmende. Det kunde absolut ikke skade at nedsætte et saadant Udvalg; muligvis opnaaede man ikke i første Omgang saa langt som ønskeligt, men man kunde i hvert Fald gøre et Skridt i den Retning. Det havde været behageligere, om Spørgsmaalet havde foreligget paa et Tidspunkt, hvor der ikke fandtes en saadan Strid indenfor den ene Forening. Fabrikant

Møller havde truet baade med Ministeren og Loven, men det viste sig ofte, at man til Trods for baade Minister og Lov ved Forhandling kunde naa til et tilfredsstillende Resultat. Taleren vilde anbefale at slutte sig til Flertallets Forslag; Hr. Møller havde ganske vist forlangt Sagen udsat, men det vilde være forkert, idet Skolerne nu skulde til at begynde, og Undervisningen saa vilde blive forsinket.

A. Sneum vilde bestemt fastholde sine Udtalelser om, at der ikke var nogen Forskel paa de to Skolearter, naar man saa paa Ministerens Forhold til dem, idet Ledelsen fra Statens Side var fuldstændig den samme. Der var blot den Forskel, at den ene Lov nævnte Arbejdsgiverne, medens der i den anden stod Handelsforeningerne; ellers var denne Paragraf næsten Ord til andet det samme i begge Love.

J. Chr. Møller svarede hertil, at da Forslaget blev forelagt., var det noget lignende som Loven for de tekniske Skoler, men det blev betydeligt forandret m. H. t. Valgmaaden. Det var selvfølgelig rigtigt, at hvis Sagen udsættes, maatte ogsaa Undervisningen udsættes; men Handelsforeningen burde dog have Lejlighed til at drøfte, hvorvidt den er tilbøjelig til at forhandle om Sagen med et Byraadsudvalg, eventuelt sammen med Skolens øvrige kontrollerende Myndigheder. Taleren var ikke sikker paa, at Foreningen vilde gaa med dertil, og muligvis vilde Handelsministeren heller ikke. Men skulde der naas et Resultat, var det i hvert Fald nødvendigt først at gaa til Ministeriet og høre, om dette kan gaa med til en anden Valgmaade; dog kunde man sige sig selv, at Ministeren i hvert Fald ikke gik med til at overlade til Byraadet at vælge Skolens Bestyrer. Det var selvfølgelig rigtigt, at Kommunen ydede et stort Bidrag til Skolerne, men det Bidrag, som Handelsforeningen gav, var maaske lige saa stort.

M. Brammer forstod ikke, hvorfor Fabrikant Møller fandt det saa forkert, at Byraadet faar Indflydelse paa Skolernes Ledelse, naar Kommunen gav et saa stort Tilskud til dem, og naar det tillige i et Tilfælde havde vist sig nødvendigt at gribe ind paa Grund af Uorden. Spørgsmaalet drejede sig her om Centralisation eller Decentralisation, og det sidste var sikkert det bedste, naar der paa Stedet var Interesse for Sagen. Centralisation burde kun være en Nødhjælp; den lokale Interesse virkede altid bedst.

J. Chr. Møller hævdede, at Dr. Brammer gjorde sig skyldig i en Fejl ved at sige, at der havde været Uorden i Skolerne, for det havde der kun været i den ene af dem. Men for saa vidt Byraadet ikke vilde gaa med til at bevilge Andragendet fra Aarhus Handelsforening, vilde Taleren i Henhold til Forretningsordenen kræve Sagen udsat.

M. Brammer havde absolut ikke haft til Hensigt at sige noget nedsættende om Skolen i Paradisgade; men der forelaa for Øjeblikket Andragende fra 3 Skoler, og saa maatte man have Lov til at bruge Flertal.

H. P. Christensen antog, at Fabrikant Møller vilde have Sagen udsat, for at Handelsforeningen eller muligvis Hr. Møller kunde faa Tid til at komme over og tale med Handelsministeren om Sagen, idet Ministeren maaske havde nogen Bevaagenhed overfor Hr. Møller og hans Meningsfæller. Fabrikant Møller søgte i sidste Instans at at spænde Ben for en Ordning af Forholdet; men man blev nødt til at indrømme Kommunen Medbestemmelse, hvis man ønskede at faa et Tilskud.

J. Chr. Møller svarede hertil, at Hr. Christensen efter de faldne Udtalelser ikke var berettiget til at sige, at Taleren skulde over og forhandle med Ministeren; man kunde ikke komme med saadanne Insinuationer uden Spor af Bevis. Taleren ønskede heller ikke at spænde Ben for Skolen, men saa længe den nuværende Lov gjaldt, havde Byraadet ingen som helst Ret til at nedsætte et Udvalg til at kontrollere Handelsskolerne.

Formanden opfattede Fabrikant Møllers Udtalelser saaledes, at Handelsforeningen maatte have Tid til at komme over og tale med Ministeren om Sagen. Men saa var det dog mærkeligt, at Byraadet ikke maatte faa Tid og Lejlighed dertil, og naar Hr Møller vilde bruge Forretningsordenen til at forhindre Nedsættelse af et Udvalg til at forhandle om Sagen, var det et tilstrækkeligt Bevis for, at Hr. Møller vilde spænde Ben for Aarhus Byraads Indflydelse paa Handelsskolespørgsmaalet.

J. Chr. Møller havde blot udtalt, at Handelsforeningen maatte have Tid til at drøfte Spørgsmaalet og eventuelt tale med Ministeren derom. Taleren havde aldeles ikke i Sinde at spænde Ben for Skolerne; det samme kunde med lige saa stor Ret siges om Flertallet.

K. Mousten antog, at hvis man vedtog Flertallets Forslag, vilde det gaa saaledes, at begge Skoler kom til at fortsætte, som de var vant til, med de hidtilværende Ledere. Hvis man derimod vedtog Hr. Møllers Forslag, standsede man fuldstændig Skolernes Gang, og det vilde blive et kedeligt Resultat.

Marius Geertsen fandt, at hvis man gerne vilde have Skolerne i Gang, burde man slutte sig til Fabrikant Møllers Forslag og overlade dem Lokalerne som sædvanligt. Det andet Spørgsmaal var jo ikke saa paatrængende, at det absolut behøvede at fremmes i Øjeblikket, og der var Tid nok til at forhandle derom senere. Paa den Maade blev der ikke

nogen Standsning i Skolernes Arbejde. Eventuelt kunde der ogsaa nedsættes et Mæglingsudvalg for at prøve paa at bilægge Striden ; men at nedsætte et Udvalg, som man ikke havde Hjemmel til ifølge Loven, var under Byraadets Værdighed.

Formanden havde aldrig vidst, at Byraadet ikke havde Lov til at nedsætte et Udvalg til at behandle bestemte Forhold, og Hr. Geertsen fik næppe Medhold i denne Opfattelse hos nogen i Byraadet. Hvordan skulde Byraadet komme til Ministeriet og søge en Forhandling uden ved først at nedsætte et Udvalg? Iøvrigt vilde Taleren oplyse, at enhver som helst kunde oprette en Handelsskole, f. Eks. Handels- og Kontormedhjælpernes Fagforening, og hvis Skolen bød paa en tilstrækkelig Undervisning, blev den approberet og fik sit Statstilskud.

J. Chr. Møller bemærkede, at Hr. Geertsen noget havde misforstaaet hans Udtalelser. Taleren havde foreslaaet et Mæglingsudvalg angaaende Skolen i Frederiksallé paa den udtrykkelige Betingelse, at Sagen saa blev afgjort for Skolen i Paradisgade.

Formanden udtalte, at Skoleudvalgets Flertal ikke havde ment at ville blande sig i denne Strid; men hvis der ved en Mægling kunde komme en Ordning i Stand, saa man det gerne. Taleren vilde spørge, om Hr. Møller i dette Øjeblik stillede Forslag om Sagens Udsættelse.

J. Chr. Møller forlangte Sagen udsat i Henhold til Forretningsordenen.

Sagen udsattes.

Uddrag fra byrådsmødet den 6. september 1923 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 391-1923)

Andragende fra Aarhus Handelsforening, Handelsforeningen af 1887 og Handelsskolebestyrer N. P. Nielsen om Lokaler i Borgerskolerne til Aftenskoleundervisning. (Side 143).

Formanden henviste til den foreliggende Indstilling fra Skoleudvalgets Flertal. Hvis Indstillingen blev vedtaget, vilde der blive stillet Forslag om at vælge et 3 Mands Udvalg til at forhandle med de forskellige Institutioner om at faa indført en saadan Ordning.

J. Chr. Møller havde ikke noget imod, at der blev nedsat et Udvalg til at forhandle med

Handelsforeningen af 1887 og Skolebestyrer Nielsen om, hvorledes Skolen fremtidig skulde drives. Maaske kunde Udvalget ogsaa beskæftige sig med andre Forhold, men Taleren vilde dog straks paa sin Gruppes Vegne tage Afstand fra Forslaget om, at Byraadet eventuelt skal vælge Skolens Bestyrer.

Formanden antog, at Udvalget selv kunde finde paa, hvad det skulde foretage sig.

J. Chr. Møller vilde nødig have Forslaget fra Skoleudvalget til Afstemning, for hvis det blev vedtaget, var det paa Forhaand at binde Udvalget til en bestemt Ordning. Udvalget burde have frie Hænder, og naar det kom til Byraadet med et Forslag, var det jo tidsnok at tage endelig Stilling til Sagen.

Vald. Pedersen havde hørt sige, at Striden angaaende Skolen i Frederiksalles egentlig var en Følge af en Strid mellem Handelsskolelederen og Forstander Nielsen, og det var rart at faa udredet, om det var Tilfældet. De paagældende Købmænd ønskede vist helst at komme ud af Historien paa en skikkelig Maade. Taleren vilde anbefale at følge Skoleudvalgets Forslag.

J. Chr. Møller havde hørt noget lignende, men vidste ikke, om det passede, og det vedkom i og for sig heller ikke Sagen. Men Taleren vilde meget henstille, at man i Dag nøjedes med at vælge Udvalg.

K. Moustén antog, at hvis Udvalget blev enigt med de forskellige Bestyrelser, kunde Skolerne godt begynde Undervisningen, før Sagen igen kom til Byraadet.

A. Sneum forstod ikke, hvorfor Fabrikant Møller ved sidste Møde forlangte Sagen udsat, for der var jo ikke fremkommet noget som helst nyt eller sket nogen Forandring i Situationen. Hr. Møllers Forslag betød en yderligere Forhaling af Sagen, og det hastede for Skolerne at faa begyndt paa Arbejdet. Hvis man vedtog Skoleudvalgets Forslag, var Spørgsmaalet løst, og Skolerne kunde snarest komme til at begynde.

Andr. Christensen kunde give Hr. Sneum Ret heri, hvis man blot vedtog den første Del af Forslaget, nemlig at nedsætte et Udvalg. Saa var der egentlig ikke mere at forhandle om, før Udvalget kom med Forslag.

J. C. hr. Møller havde forlangt Sagen udsat for at give Handelsforeningerne Lejlighed til at drøfte Stillingen og eventuelt konferere med Handelsministeren. Hvis man i Dag vedtog Flertallets Forslag helt ud, kom Udvalget ikke til at staa frit.

Formanden havde den Mening, at den af Fabrikant Møller anviste Vej ogsaa var fremkommelig, og hvis Talerens Kolleger i Skoleudvalget ikke havde noget derimod, kunde Taleren i og for sig godt gaa med dertil.

H. P. Christensen kunde tænke sig, at at man delte Forslaget i to Dele og først stemte om Nedsættelse af et Udvalg og derefter undersøgte Stemningen i Byraadet for Skoleudvalgets samlede Forslag.

K. Mousten kunde godt tiltræde Borgmesterens Udtalelser, idet man egentlig vilde komme til det samme Resultat, enten man gik den ene eller den anden Vej.

Andr. Christensen spurgte, om det var Hr. H. P. Christensens Mening, at Udvalget skulde være bundet af en eventuel Vedtagelse af Skoleudvalgets Forslag, for i saa Fald var der egentlig ikke noget for Udvalget at forhandle om.

Formanden mente, at Udvalgets Medlemmer nok vilde være klar over Stillingen i Byraadet og handle derefter.

H. P. Christensen kunde godt frafalde Forslaget om Afstemning, indtil Udvalget forelagde et Forslag; men man maatte gaa ud fra, at Forslaget fra Skoleudvalget vilde komme til at danne Grundlaget for Udvalgets Forslag.

Det vedtoges at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer, og hertil valgtes H. P. Christensen, K. Mousten og J. C h r . Møller.

Uddrag fra byrådsmødet den 13. september 1923 - side 16

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 391-1923)

Indstilling fra det nedsatte Udvalg til Forhandling med Handelsaftenskolernes Bestyrelse.

Følgende Indstilling forelaa:

"Byraadet vedtager det af "Aarhus Handelsforening" stillede Forslag af 8. September saalydende:

Der oprettes et permanent Skoleudvalg for Foreningens Aftenskole paa 5 Medlemmer, hvoraf Byraadet vælger 2 og Foreningen 3, og hvorefter de fornødne Lokaler i

Paradisgades Skole stilles til Disposition paa de sædvanlige Vilkaar.

For "Handelsforeningen af «1»1«2»87"'s Vedkommende har man ikke kunnet opnaa Enighed, hvorfor Udvalget henstiller til Byraadet at tage Bestemmelse om, hvad der videre skal foretages, inden Skolen kan fortsætte sin Virksomhed".

H. P. Christensen gav paa Udvalgets Vegne Meddelelse om Forhandlingerne med de to Foreninger, hvoraf man altsaa var kommet overens med Aarhus Handelsforening. Der var ganske vist ikke naaet det, som Skoleudvalget havde ønsket, nemlig Indflydelse paa Valget af Skolens Forstander, men det kunde maaske komme senere. Taleren havde ogsaa foreslaaet eventuelt at vælge et Medlem af Handels- og Kontormedhjælpernes Fagforening, men da Handelsforeningen nødig vilde gaa med dertil, blev Forslaget foreløbig ikke fastholdt. Angaaende Handelsforeningen af 1887, saa forelaa der jo Andragende om Lokaler baade fra denne og fra Skolebestyrer N. P. Nielsen. Foreningen havde opsagt ham som Forstander med den Motivering, at han ikke var til at samarbejde med, men det havde ikke været muligt at faa noget positivt frem om, hvad der egentlig var i Vejen. Der var fremkommet en hel Del Bilag og Erklæringer fra begge Parter, og Striden havde bl. a. drejet sig om en Elev, der havde overtraadt Skolens Reglement og derfor var blevet bortvist fra Skolen. Udvalget kunde dog ikke af dette Materiale se, at der var nogen Berettigelse til at afskedige en Mand efter 26 Aars Arbejde som Skolens Bestyrer, og man stillede derfor som Betingelse for at give Lokaler til Foreningen, at den skulde vedtage Forslaget om et 5 Mands Skoleudvalg, hvoraf Byraadet vælger de to, og saa skulde den hidtidige Forstander fortsætte sin Virksomhed foreløbig 1 Aar, til man saa, om han kunde samarbejde med det ny Skoleudvalg. Det første havde Bestyrelsen tiltraadt, men den nægtede bestemt at genantage Hr. Nielsen. Taleren vilde henstille, saafremt Handelsforeningen ikke indgaar paa denne Betingelse, at Kommunen overvejer Muligheden af selv at oprette en Handelsskole.

J. Chr. Møller sluttede sig til Hr. H. P. Christensens Fremstilling af Sagen. Angaaende Spørgsmaalet om kommunal Handelsskole antog Taleren ikke, at det vilde faa nogen Betydning i Aar, idet Eleverne nu allerede var indskrevet til Skolerne; men det kunde jo overvejes til næste Aar. Det havde været rarest, om Striden var blevet bilagt, men det viste sig umuligt. Taleren vilde dog henstille, at Handelsforeningen af 1887 i H. t. sit sidste Andragende faar Lokaler i en af Byens Skoler imod at betale Lys og Varme.

Niels Barnow mente ikke, at Udvalgets Opgave egentlig var at mægle mellem Parterne,

men at træffe Overenskomst om Byraadets fremtidige Indflydelse paa Skolernes Ledelse, og dette var begge Foreninger gaaet ind paa. Det rigtigste vilde derfor være at give begge Ansøgere Lokaler, saa stillede man dem ens. Byraadet burde næppe paatvinge Handelsforeningen en Forstander, som den ikke kunde samarbejde med, og man kunde heller ikke godt forlange, at Foreningen skal betale for Lokalerne, idet det vilde medføre, at Skolepengene saa maatte sættes op.

Formanden havde været med til i Skoleudvalget at stille Forslag om, at Byraadet skulde have Indflydelse paa Valget af Skolens Forstander, fordi man burde komme bort fra at vælge Overlærerne til disse Poster. Overlærerne havde en daglig Undervisningstid paa 2 - 3 Timer foruden en Del skriftligt Arbejde, men dertil havde de Lov at tage Medhjælp. Skolekommissionen havde for en Tid siden udtalt det ønskelige i, at Overlærerne oftere overværede Undervisningen i Skolens Klasser, og da mente de, at saa burde de have færre Undervisningstimer. Naar de altsaa var saa optaget i Forvejen, at de ikke kunde overkomme Inspektionen, burde de ikke optræde som Handelsskolebestyrere. Taleren havde længe haft Følelsen af, at Overlærer Skovby stod bagved Aktionen mod Bestyrer Nielsen, og de foreliggende Skrivelser viste nu tydeligt dette; men vedkommende Overlærer havde sikkert nok i sin Skole, idet han kun kunde undervise 13 Timer om Ugen i Stedet for som normalt 18. Overlæreren i Paradisgade skulde til næste Aar tage sin Afsked, saa der var ingen særlig Grund til at røre ved Forholdet der. Taleren kunde slutte sig til Forslaget angaaende Aarhus Handelsforening, men efter den Maade, hvorpaa Formanden for den anden Handelsforening var optraadt, kunde Taleren ikke slutte sig til Hr. Barnows Henstilling, men derimod tiltræde Hr. H. P. Christensens Forslag.

M. Brammer havde gerne set Skoleudvalgets Forslag gennemført, for det maatte kaldes meget uheldigt, hvis en Leder af en Handelsskole efter mange Aars Tjeneste uden videre kunde afskediges, fordi der kom Uoverensstemmelse mellem ham og Foreningens Formand. Foreningens Bestyrelse skiftede maaske ret hurtigt, og Forstanderens Stilling blev derved altfor usikker. Det var nævnt, at Handelsskolerne havde en Inspektør, og det saa da mærkeligt ud, at denne slet ikke lod høre fra sig i en saadan Sag. Det foreliggende Materiale viste tydeligt, at man skolemæssigt set ikke kunde have Tillid til denne Bestyrelse.

Formanden havde frafaldt dette Forslag paa Grund af den fremrykkede Tid; muligvis blev der til næste Aar bedre Tid til at forhandle derom.

K. Mousten kunde for saa vidt give Borgmesteren Ret i, at det var rigtigst, hvis baade Overlærere og Lærere nøjedes med deres Skolearbejde. Men Forholdene var jo saaledes, at der ikke kunde drives Aftenskole, uden at Kommunens Lærere skulde undervise, og saa var der næppe Anledning til at indtage en Særstilling overfor Overlærerne. Taleren troede heller ikke, at Overlærer Skovby havde haft noget med Sagen at gøre; han havde blot lovet Foreningen eventuelt at modtage Stillingen, men ønskede vist helst, at N. P. Nielsen fortsatte som Bestyrer.

J. Chr. Møller oplyste, at det ikke var Handelsforeningens Formand alene, som var imod N. P. Nielsen, men den samlede Bestyrelse.

H. P. Christensen kunde ikke gaa med til at give Lokaler til begge Andragerne. Hvis Handelsforeningen ikke gik med til at antage Nielsen paa Prøve 1 Aar, kunde Taleren ikke stemme for, at Foreningen faar Lokaler af Kommunen.

J. Chr. Møller erklærede at kunne tiltræde Hr H. P. Christensens Forslag om at prøve endnu 1 Aar.

M. Brammer havde helst set, at Skoleudvalgets Forslag var blevet gennemført; men da nu Flertallet var gaaet med til en foreløbig Ordning, kunde Taleren ogsaa i Øjeblikket slutte sig dertil.

P. Petersen kunde ikke indse, at de to Parter efter Hr. Barnows Forslag vilde blive stillet lige, idet den ene Part alene vilde faa Eleverne. Taleren havde den bestemte Opfattelse, at Handelsforeningen gjorde Nielsen Uret, for man kunde ikke have en Mand i 26 Aar og saa pludselig afskedige ham, fordi han er vanskelig; det vilde man ikke engang gøre i en privat Forretning, og en saadan Handlemaade burde Byraadet ikke være med til. Taleren var derfor glad ved, at Nielsens Forbliven ved Skolen var stillet som Betingelse for at faa Lokaler.

J. Chr. Møller vilde dog gøre opmærksom paa, at Skolebestyreren selv kunde opsig sin Stilling naar som helst, og saa burde Foreningen ogsaa have Ret til at opsig ham, selv om man ikke kunde tiltræde, at det skete paa den Maade som her.

Niels Barnow mente, man burde have lige saa megen Tillid til en Handelsforenings Bestyrelse som til Medlemmer af Byraadet; det var jo dog Handelsforeningerne, der havde oprettet Skolerne og derved vist deres Interesse for Elevernes Uddannelse.

Formanden hævdede, at naar det offentlige giver Tilskud, bør det ogsaa være med til at

udøve Tilsyn.

Indstillingen vedtoges, for saa vidt angaar Aarhus Handelsforenings Aftenskole. M. H. t. Handelsforeningen af 1887 vedtog man at tilskrive denne, at den maa benytte Kommunens Skolelokaler som hidtil, for saa vidt den for det kommende Aar genantager sin hidtilværende Skolebestyrer og reorganiserer sit Skoleudvalg, som den har tilbudt.

Uddrag fra byrådsmødet den 20. september 1923 - side 6

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 391-1923)

Valg af Medlemmer til Skoleudvalget for Handelsforenings Aftenskole.

Borgmesteren og J. Chr. Møller valgtes.

5. Formanden gav nogle Meddelelser om Kommunens Tilgodehavende hos Staten.

6. H. P. Christensen foreslog eventuelt at lade Kommunen tiltræde en Sammenslutning af Elektricitetsværker, der tænkes stiftet paa et Møde i Aarhus den 21. September.

Det vedtoges at bemyndige Belysningsudvalget hertil.

Uddrag fra byrådsmødet den 20. september 1923 - side 7

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 391-1923)

Indstilling fra det til Forhandling med Handelsskolerne nedsatte Udvalg.

Følgende Indstilling forelaa:

"Efter Modtagelsen af "Handelsforeningen af 1887"'s Skrivelse af 18. ds. anbefaler Udvalget, at Sagen henvises til Skoleudvalget, og at dette bemyndiges til, saafremt anden Ordning ikke kan opnaas for Skolens Fortsættelse, da at fortsætte Skolen for Kommunens Regning saaledes, at "Handelsforeningen af 1887" formelt overdrager Handelsaftenskolen til Byraadet og derved sikrer Kommunen Statstilskudet".

Formanden meddelte, at man fra "Handelsforeningen af 1887" havde modtaget

Meddelelse om, at den ikke kunde modtage Byraadets Tilbud om Benyttelse af Skolen i Frederiksalles paa de anførte Vilkaar. Sagen blev derpaa igen tilsendt det nedsatte Udvalg, og fra dette forelaa der nu et Forslag.

H. P. Christensen anbefalede Udvalgets Forslag om at overgive Søgen til Skoleudvalget for at faa en Ordning, saaledes at de unge Mennesker, der var indskrevet til Skolen, kunde faa den Undervisning, som de havde regnet med. Forhaabentlig kunde Skoleudvalget ordne det saaledes, at Kommuneen faar det sædvanlige Statstilskud.

Formanden havde tænkt at foreslaa en lille Ændring i Indstillingen, nemlig at Skoleudvalget tillige bemyndiges til at forhandle med den hidtidige Ejer af Skolen om Overdragelse af de indtegnede Elever. Byraadet havde hidtil holdt sig fuldstændig udenfor Spørgsmaalet om Ejendomsretten til Skolen, som der for Øjeblikket var Retssag om, og samme Standpunkt vilde man vedblivende indtage. Udvalget agtede derfor at forhandle med begge de stridende Parter og saa vidt muligt faa en Erklæring fra dem om, at de lader deres formentlige Ejendomsret overgaa til Byraadet. Hvis en af Parterne skulde vægre sig derved, burde det dog næppe forhindre at begynde Undervisningen, idet der maatte tages mest Hensyn til Eleverne. Naar Taleren foreslog denne Form, skyldtes det Ønsket om at faa Statstilskudet. Der skulde søges om dette inden 1. September, men Handelsforeningen kunde ikke paa dette Tidspunkt indsende Skema til Ministeriet derom, og Taleren havde da foranlediget det indsendt under den Forudsætning, at det senere vilde blive afgjort, hvem der ejede Skolen, og at der saa vilde komme Indberetning om, hvem der kom til at lede den. Forhaabentlig vilde Statstilskudet saa kunne følge Skolen, men der var jo ikke lang Tid til at træffe en Ordning, idet Undervisningen maatte begynde senest 1. Oktober, hvis Eleverne skulde naa det tilsigtede Maal. Taleren henstillede til Byraadet at slutte sig til denne Form.

J. Chr. Møller havde i og for sig ikke noget imod Forslaget; men selv om der var indsendt Skema, vilde Taleren dog meget anbefale, at der søges en Forhandling med Handelsministeren, før Skolen kom i Gang; det havde altid stor Betydning, naar man søgte Tilskud.

Formanden havde netop sagt, at der straks efter Forhandlingerne med de formentlige Ejere af Skolen vilde ske Henvendelse til Ministeriet.

J. Chr. Møller havde ment, at det burde være en personlig Henvendelse til Handelsministeren.

Formanden regnede ogsaa dermed, da en skriftlig Forhandling vilde tage for lang Tid.

Sagen henvistes til Skoleudvalget, der bemyndiges til at fortsætte Aftenskolen i Frederikshallé for Kommunens Regning. Dog bør Udvalget forhandle med den tidligere Ejer af Handelsskolen om Overtagelse af de ved Handelsforeningen optagne Elever.

Uddrag fra byrådsmødet den 11. oktober 1923 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 391-1923)

Forslag fra Skoleudvalget til Budget for Handelsaftenskolen i Frederikshallé.

Formanden erindrede om, at det blev overdraget Skoleudvalget at aabne Handelsskolen i Frederikshallé og samtidig forhandle med Handelsdelsforeningen af 1887 og Bestyrer N. P. Nielsen samt med Ministeriet angaaende Statstilskudet. Udvalget havde anmodet Handelsforeningen om at overdrage Skolen til Kommunen foreløbig for i Vinter og overlade Udvalget Lister over de indmeldte Elever, men man fik kun Lister over Eleverne til 2. og 3. Klasse, da de øvrige for en Del var gaaet til Handelsskolen i Paradisgade. Taleren havde sammen med Skoledirektøren haft en Samtale med Handelsministeren, hvor ogsaa Statens Tilsynsførende Dr. Møller var til Stede, og det bestemtes, at Dr. Møller skulde rejse til Aarhus og forsøge en Mægling. Taleren havde senere forelagt Dr. Møller Sagens Dokumenter, nemlig en Afskrift af Handelsforeningens Forhandlingsprotokol, Fogedforretningen og en senere Dom, hvorefter Sagen var afvist, og der var tilkendt Bestyrer Nielsen Erstatning for Tidsspilde. Det kom saa til en Forhandling mellem Parterne, hvor Dr. Møller fremsatte et Mæglingsforslag, hvorefter Sagen foreløbig blev udsat. Efter Dr. Møllers Forslag skulde ogsaa de tidligere indmeldte Elever, der var optaget i Handelsskolen i Paradisgade, overføres til Skolen i Frederikshallé, hvilket let kunde ske, da der var oprettet en særlig Klasse for dem. Der var altsaa ikke endnu kommet et Forlig i Stand, men Sagen vilde sikkert komme til Byraadet igen. Men naar Kommunen skulde drive Skolen, maatte Skoleudvalget have aabnet en Konto, saa det kunde bestride Udgifterne.

Niels Barnow syntes, at det foreliggende Forslag til Budget for Skolen kunde have været lagt saaledes, at Kommunen ikke fik en direkte Udgift til Skolen. Efter Forslaget blev der et

Underskud paa ca. 2200 Kr., og det havde været rimeligt at sætte Skolepengene saaledes, at Skolen kunde svare sig, saa Byraadet ikke kom til at betale Penge til Uddannelse af Lærlinge fra Handelsforeningen af 1887. Det var maaske en Fordel for Handelsstanden eller en Del af den, men det var i Strid med de Principer, der hidtil havde været fulgt i denne Sag. Angaaende Borgmesterens Udtalelse om, at en Del af Eleverne var gaaet til Aarhus Handelsforenings Skole, saa var der maaske nok kommen enkelte, som før havde været indmeldt i den anden Skole; men Forholdet var ikke saaledes, at de var indmeldt samlet fra Handelsforeningen af 1887, og der var heller ikke dannet nogen særlig Klasse for dem, men selvfølgelig maatte man oprette nye Klasser, da der meldte sig en Del, efter at de forskellige Klasser var ordnet.

Formanden havde kun citeret Dr. Møllers Udtalelser om Eleverne, og de passede sikkert nok. Det vilde næppe være rigtigt at forhøje Skolepengene ved den ene Skole og ikke ved den anden, men der kunde jo optages en Forhandling mellem Skolerne om at faa et ensartet Kontingent. Det var selvfølgelig rigtigst, at en saadan Historie burde kunne svare sig, men der havde ikke været Tid for Skoleudvalget til at træffe en anden Ordning; man var nødt til at tage Eleverne for det Kontingent, de var indtegnede til, og det samme gjaldt med Hensyn til Lærerlønningerne. Den foreslaaede Plan gjaldt kun for denne Vinter. Naar Udvalget anmodede om at faa aabnet en Konto for Udgifterne, var det nærmest en Formsag, idet det jo maatte følge af Byraadets Beslutning om at sætte Skolen i Gang.

Niels Barnow havde ikke noget imod, at der stilles et Beløb til Raadighed, men naar der paa Dagsordenen stod Forslag til Budget, mente Taleren, at det var dette, som skulde behandles, og af den Grund havde Taleren henstillet at forhøje Skolepengene, saa Skolen kunde svare Regning. Det var naturligt, at Principalerne kom til at give et Tilskud til denne Skole lige saa vel som til den anden.

Formanden svarede hertil, at hvis der skulde rejses en Agitation paa denne Sag, kunde Taleren godt faa i Sinde at referere, hvad der var gaaet forud; det var bl. a. lagt saaledes til rette fra en bestemt Side, at Skoleudvalget slet ikke kunde have drevet Skolen.

Niels Barnow havde aldeles ikke til Hensigt at drive Agitation eller arbejde for Tilgang af Elever til Aarhus Handelsforenings Skole, for jo flere Elever Skolen fik, jo større Udgifter fik Foreningen.

Formanden mente, man kunde se paa denne Sag med forskellige Øjne.

Det vedtoges at aabne en Konto for Skoleudvalget til Bestridelse af Udgifterne til
Handelsskolen i Frederikshallé.

